

กิจกรรมใดก็ตามเมื่อได้ดำเนินงานมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ก็จะมีผู้มองเห็นว่ากิจกรรมนั้นไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร ต้องส่งเสริม วิธีส่งเสริมอย่างหนึ่งก็คือจัดการแข่งขัน เช่น กีฬาต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งที่ต้องการจากการแข่งขันก็คือคน และผลการจัดการแข่งขันก็มักลงเอยด้วยความพอใจของคนบางคนและผู้ชนะ กระนั้นก็ยังไม่ว่าผลของการแข่งขันจะเป็นแต่ทางดีเสมอไป บางครั้งอาจมีผลเสียมากกว่าด้วยซ้ำเช่นการแข่งขันกลอนที่จัดกันมาในตอนต้นกุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ นี

การเขียนกลอนเป็นงานที่ใช้อารมณ์เป็นส่วนประกอบด้วยอย่างแน่นอน และแต่ละบุคคลก็ควรมีลักษณะแห่งการใช้อารมณ์ของตนแตกต่างกันไป ข้อเสียประการแรกของการแข่งกลอน คือ การสูญเสียลักษณะความเป็นตัวของตัวเอง (แม้จะชั่วคราวก็ตาม) ผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้เข้าแข่งต่างก็ไปศึกษาคว้าใครจะมาเป็นกรรมการตัดสินในนัดของตน คน ๆ นั้นเขาชอบอะไร และก็มาฝึกซ้อมการเขียนของตนให้ถูกใจกรรมการคนนั้น ๆ ให้งดได้ ยิ่งถ้ากรรมการจากอาคารหกบางคน ต้องการใช้เวทีแข่งกลอนเป็นที่ทดสอบทรรศนะของนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับความคิดเห็นทางด้านสังคมและการเมืองด้วยแล้ว ก็ต้องเบนเข็มของตนเองไปสู่แนวที่ตนเองอาจไม่ถนัดเท่าใดนักก็ได้ และถ้าเพื่อนักกลอนต้องหันความสนใจของตนทั้งหมด ไปสู่แนวนัดของกรรมการมันจะเป็นการยุติธรรมแล้วหรือในเรื่องการวัดผลความสามารถในการเขียนกลอน ซึ่งคนหนึ่งอาจชอบด้านความงามธรรมชาติ, ความอ่อนหวาน ความสวยงามของผู้หญิง หรือ ฯลฯ แม้ในการแข่งขันกีฬาเขาก็ไม่นิยมจับนักยกน้ำหนักมาแข่งกับนักว่ายน้ำเลย

ข้อเสียประการที่สองของการแข่งกลอน คือลดความเคารพนับถือหรือเชื่อกิจกรรมการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมการที่เคยเป็นนักกลอนที่ดังมาก่อน อันนี้ดูได้จากการตัดสิน ซึ่งการแข่งขันที่ผ่านมาได้มีการตัดสินที่ได้กรุณาลงเห็นว่าไม่ถูกต้องจริงเป็นบางชิ้น แม้เพียงบางชิ้นก็ทำให้ความ

เชื่อดीलดน้อยลง เช่นเรื่องฉันทลักษณ์ “ดาดเผด็จเพียงเทพน้า” โดยตั้งใจใช้คำว่าเผด็จ แทนคำเสียงเอก ซึ่งเผด็จ ถ้าแยกออกเสียงเป็น สะ-เด็จ สะ ย่อมใช้ได้ แต่อ่านแล้ว จะผันหกลำแทนห้าคำ ถ้าจะให้เป็นห้าคำก็ต้องทงคำ เผด็จ และเผด็จย่อมเป็นคำเป็นแทน เสียงเอกไม่ได้ โคลงชั้นนี้ย่อมแพ้อย่างแน่นอน ไม่มีทางชนะให้เกิดความเหงาใจแก่นักกลอน เลย แต่ก็เกิดอุบัติเหตุแห่งความระเคืองใจไปแล้ว ถ้าหากจำเป็นต้องมีการแข่งกลอนกันอีก การเชิญกรรมการมาตัดสินก็ควรเชิญมาตัดสินและวิจารณ์กลอน ให้กรรมการแต่ละท่านออก ความเห็นว่า เหตุใดตนจึงให้กลอนชั้นนั้น ๆ ชนะ มีข้อดีข้อเสียอย่างไร ที่เป็นมาแล้วกรรมการ มาดูๆ แล้วให้คะแนนไป โดยคนดูและคนเข้าแข่งไม่ทราบเหตุผลด้วยเลยสักน้อย ความหมาง ใจก็เกิดขึ้น วิธีนี้ดีตรงที่บางครั้งเราเชิญคนมีชื่อทางเขียนกลอน แต่ไม่ค่อยรู้ทางโคลง, จันท์ กาพย์ อย่างต้องแท้ ก็จะได้ให้คะแนนเหมาไปไถ่ง่าย ถ้าเรื่องนี้ไม่จริงคงไม่มีกรรมการมาคุย กับนักกลอนรุ่นหลังว่า “กลอนที่มันก็ชนะ โคลงที่มันก็ชนะ ส่วนอีกสองอย่างผมไม่รู้จะตัดสิน อย่างไรก็เลยให้ที่มันชนะรวมๆ ไปครึ่งคะแนน” คงเป็นอย่างนี้กระมังทำให้กลอนแต่งซ้อม เล่นๆ บทหนึ่งของนักกลอนแสดงความหมางใจที่ยังหลงเหลืออยู่ว่า

จันเฮ้ยฉันทลักษณ์

ควรตระหนักให้รู้แน่นอน

ก่อนจะไปแข่งขันไม่งั้นแพ้

แต่งเกือบแย่ผิดสัมผัสอีกดัดใจ

บางคนผิดกรรมการท่านไม่รู้

กลอนกระทุ้งชนะชนะได้

เป็นเพียงจันแบบกินดูหมิ่นไว้

จันมากไป จึงทะลัดผิดหลักเลย

การตัดสินโดยไม่วิจารณ์ หรือไม่แสดงเหตุผลไม่เป็นการส่งเสริมการแข่งขันให้เกิดประโยชน์ แต่อย่างใด วันหนึ่งกรรมการผู้ทรงอายุได้หมดอายุขัยลง ก็อาจยังปัญหาแก่นักกลอนรุ่นหลังว่าทำไม กลอนชั้นนั้นๆ จึงชนะอีกชั้นหนึ่งได้ หรือต้องการฝากไว้เป็นอนุสรณ์แก่โลกก็ไม่ทราบ

ข้อเสียประการที่สามคือความหวังใจของนักกลอนขุมมต่าง ๆ แข่งกลอนเมื่อคิดจะเอาแพ้ชนะกันทำเดี๋ยวก็นำผลให้เกิดการตัดสินใจ การให้คะแนนที่อาจเป็นประโยชน์แก่บางทีม การนับคะแนนรวมทั้งผ่านมานับว่ายุติธรรมไม่น้อย เช่นทีมประสานมิตรไม่แพ้ใครเลยคือชนะสามครั้งเสมอหนึ่งครั้งซึ่งควรเป็นทีมขึ้นในการชิงชนะเลิศกลับต้องตกรอบ อันที่จริงควรนับแพ้ชนะของทั้งทีม ถ้าเกิดปัญหาคะแนนเท่ากันจึงค่อยนับคะแนนได้เสียของการแข่งแต่ละอย่าง (หรือลูกได้-เสีย แบบฟุตบอล) และปัญหาที่บางทีมดึงทีมโตเข้ารอบ หรือโดยการทำบางทีมยอมแข่งแบบหนูให้อีกทีมเข้ารอบก็จะไม่เกิดขึ้น และก็คงมีผลว่านักกลอนไม่ต้องมาลุ้นใจว่ามีความสกปรกบางอย่างอยู่ในการแข่งกลอนนี้ **กรรมการบางท่านเองกลับหันความหวังใจให้มากขึ้นโดยไม่ตั้งใจจะให้เป็นเช่นนั้น (ไร้เดียงสา)** คือให้ทีมกลอนสองทีมเขียนด่ากันแต่ห้ามโกรธกัน ไร้อภัยพูดขุ่นเคืองแล้วก็ไม่โกรธกัน! นอกจากนี้นักกลอนเก่า ๆ ของบางสถาบันเข้ามาว่านวยกับการจะแพ้ชนะมากเกินไป ถึงแม้แพ้ไปก็ต้องเปรยให้เจ็บใจเล่น ดวงอาทิตย์ยอมลบพาดเพื่อดาวกระจ้อยจะได้ทอแสงหริบหรือบ้าง (หากคิดไม่ว่าดาวที่หริบหรือก็เพราะห่างไกล เฉพาะคนรู้สิ่งใดใกล้ไกลดอกก็งั้นจะรู้ว่าดาวเล็ก ๆ นั้นอาจโตกว่าดวงอาทิตย์นับร้อยนับพันเท่าก็ได้) การเปรยเช่นนั้นอาจเพียงหยอกเล่น แต่ก็น่าจะรู้ถือว่าผลของมัน “อันเจ็บอันหมิ่นแสนพอกันคลาย เจ็บจนตายก็เพราะเหินให้เจ็บใจ”

ข้อเสียประการที่สี่คือมีความรู้สึกในทางลบต่อวงการกลอน เมื่อการแข่งขันออกมาในรูปที่ไม่เป็นผลดีเช่นนั้นแล้วก็นำให้นักกลอนบางคนเบื่อหน่าย และอยากให้ทีมของตนเลิกร่วมแข่งขันในปีต่อ ๆ ไปอันหมายถึงความซบเซาลงของวงการนี้ในอนาคตนั่นเอง บางคนอยากให้แยกกลุ่มไปจัดของตนต่างหากเป็นต้น

อย่างไรก็ดีจะว่าการแข่งกลอนมีแต่โทษก็จะเป็นการมองแคบเกินไป แม้การแข่งขันที่จัดมาแล้วนั้นจะไม่ก่อให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น ในด้านภาษาศิลป์วรรณคดีแต่อย่างใดทั้งสิ้น แต่ก็ได้ให้ความรู้ที่ศึกษาได้ยากยิ่งที่สุดอย่างหนึ่งนั่นคือนิสัยอันแท้จริงของมนุษย์ ตามปรกติถ้าได้พบกันเพียงในงานสังสรรค์ งานสังคมต่าง ๆ เราก็รู้จักกันได้เพียงจาบจวดยเฉพาะละครที่เขาแสดง

ต่อโลกและสังคมรอบข้าง จริงอยู่การร่วมงานกันอาจแสดงนิสัยที่แท้ก็ออกทีละน้อย แต่ถ้าเมื่อใด
ได้ต่อสู้กัน ความในใจใดๆ ก็ย่อมปิดไม่มิด และอย่างน้อยก็ทำให้คนเขียนกลอนรุ่นหลังรู้จัก
นักกลอนรุ่นพี่ รุ่นเก่าเป็นอย่างไร การรู้จักคนที่ชั้นย่อมไม่ปล่อยให้หลงใหลนิยมชมชอบมาก
เกินไป ต่อรู้ความจริงบางอย่างตอนหลังก็จะได้ไม่ต้องผิดหวังมาก

เมื่อการแข่งกลอนมีทั้งข้อดีข้อเสียอยู่ทั้งสองอย่าง ก็ควรให้การแข่งกลอนต้องล้ม
เลิกหรือขบเขาลงไปไหม เราจึงมาหาสิ่งที่จะให้ความดีความยุติธรรมแก่การแข่งขันให้มากยิ่งขึ้น
เพื่อต่อไปในอนาคตการแข่งกลอนอาจถึงขนาดเป็นที่แสดงความสามารถ เป็นที่เพิ่มพูนสติ
ปัญญาความรู้ และสมัครสมานสามัคคีในบรรดาผู้ชอบกลอนอย่างแท้จริงได้สักวันหนึ่ง

ศิริพร อม ไชยวงศ์เกียรติ

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔